Jiří Skořepa
fotokurSy.cz

Fotografujeme rostliny a květiny

Jiří Skořepa

Fotografujte ještě lépe!

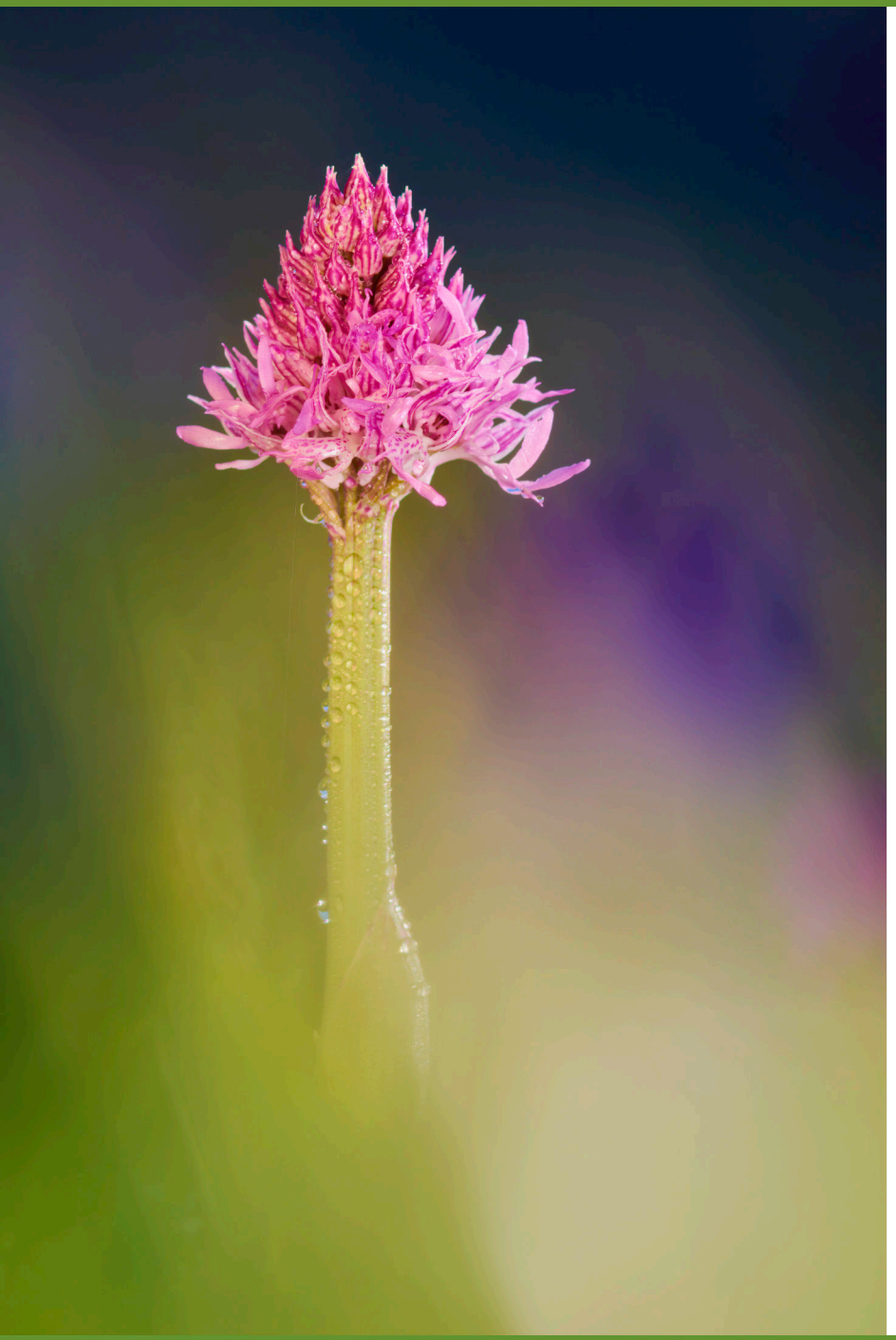

Vstavač italský *Orchis italica* z jihoitalského poloostrova Gargano.
Nikon D7100, AF Nikkor 300 mm f/4 ED IF, 300 mm, ISO 100, f/7.1, 1/320 s

Na titulní straně
Střevíčník pantoflíček *Cypripedium calceolus* z jižní Moravy.
Nikon D7100, AF Nikkor 300 mm f/4 ED IF, 300 mm, ISO 100, f/4.5, 1/250 s

Fotografujeme rostliny a květiny, první vydání, 2021, © Jiří Skořepa. Všechna práva vyhrazena. Fotografie i texty, použité v knize, jsou dílem autora.

Pokud jste tuto e-knihu získali jinou než oficiální cestou, zvažte, prosím, podporu práce autora jejím zakoupením na www stránkách www.skorepa-photo.com/e-knihy. Pomůžete tím také vydání dalších připravovaných titulů e-knih. Děkuji!

Vičenec ligrus *Onobrychis viciifolia* s usazeným modráskem krušinovým *Celastrina argiolus* z jižní Moravy.

Nikon D300, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 200, f/7.1, 1/500 s

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy).

Tuto e-knihu smí používat oprávněná osoba, která ji legálně nabyla, pro její osobní a vnitřní potřebu v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Datový soubor e-knihy je možno užívat výhradně jako celek v nezměněné podobě. Není povoleno upravovat či mazat jakékoli znaky autorských práv či jiné znaky vlastnictví v e-knize uvedené. Jiné užití knihy (včetně, ale nejen kopírování, úprav, distribuce, umisťování na servery, ze kterých je možné soubor dále stahovat, udělování licencí, prodej nebo vytváření odvozených děl) není povoleno. Žádná část e-knihy nesmí být reprodukována nebo předávána dále jakoukoli formou nebo jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného souhlasu autora. Zejména, ale nejen, je zakázána jakákoliv konverze datového souboru, extrakce části nebo celého textu či obrázků.

E-kniha prochází vícenásobnou kontrolou. Jestliže v ní přesto najdete chybu, budu rád když mi to dáte vědět. Tak abych chybu mohl opravit.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Kruštík bahenní *Epipactis palustris* s modráskem ušlechtilým *Polyommatus amandus*, fotografovaný brzy po východu slunce historickým manuálním objektivem Fujinon 55 mm f/2.2.

Sony Nex-5, Fujinon 55 mm f/2.2, 55 mm, ISO 200, f/2.2, 1/2500 s

Fotokytičkář není povolání nebo zaměstnání.

Fotokytičkář je diagnóza!

Věnování

Tato e-kniha by nevznikla bez podpory mnoha dalších kamarádů a kolegů fotografů i botaniků. Nemohu vypsat jmenovitě úplně všechny, to by vydalo na celou další knihu.

Rád bych, v prvé řadě, vzpomněl dva dnes již nežijící pedagogy. RNDr. Jiřího Bumerla, ochránce přírody, ředitele SZTŠ v Táboře a zakladatele Střední ekologické školy ve Veselí nad Lužnicí. A pana učitele Rudolfa Kurku, botanika a velkého znalce květeny Třeboňské pánve.

Speciální dík patří i mým fotokytičkářským přátelům Radce Pálenícové, Radaně Kavkové, Davidu Průšovi, Václavu Šedivému, Liboru Zdařilovi, Václavu Koláčkovi, Petru Sovkovi a Jakubu Štěpánovi za všechna společně prožitá svítání, dny strávené po lesích, v bažinách či mokřadech, na stepích a na loukách i návraty po nádherných západech slunce často až za úplné tmy.

Přiznávám (prý to bývá bráno za polehčující okolnost) při mém psaní inspiraci zejména, ale nejen, Ludvíkem Součkem, Zdeňkem Šmídem, Karlem Čapkem, Miloslavem Šimkem a Jiřím Grossmannem.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Lilie zlatohlavá *Lilium martagon* z luk Bílých Karpat.
Nikon D7100, Micro Nikkor 60 mm f/2.8, 60 mm, ISO 100, f/13, 1/250 s

Obsah

Má smysl se věnovat fotografování rostlin? 18
Je možné se naučit dobře fotografovat rostliny? 19
Co v této e-knize najdete a co naopak budete hledat marně? 21
Fotokytičkář, umělec nebo botanik? 24
Ranní vyprávění o fotokytičkářském vstávání 24
Nejprve několik stručných přikázání 28
Pozadí–rostlina–zem 28
A co k tomu? 29
O nefotitelnosti 30
Musí to tam být? 31
Ještě krok 32
Kdo chce všechno, nemívá – zpravidla a nakonec – nic 33
Rám příštího obrazu 34
Zjednodušte to! 36
Fotokytičkářův rok – leden 37
Výbava a pomůcky pro fotografování rostlin 40
Chcete obměnit svou stávající fototechniku? 47

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Tořič pavoukonosný *Ophrys sphegodes*, krásný tořič z oblasti jižního Slovenska. Lodyhy kakostů se svěže zelenými lístky se postaraly o dokonalé zarámování květu.

Nikon D7100, Micro Nikkor 105 mm f/2.8, 105 mm, ISO 100, f/9, 1/50 s

Fotoaparát 50
Vybíráte první fotoaparát a chcete doporučit jaký? 52
Objektivy pro fotografování rostlin 59
Nepohádka o Dlouhém, Širokém a Blízkozrakém 62
Dlouhý aneb teleobjektiv 64
Široký čili širokoúhlý objektiv 70
Blízkozraký neboli pravý makroobjektiv 82
Starosklíčka, historické manuální objektivy 88
Projekční objektivy, objektivy ze zvětšováků či RTG přístrojů 94
Filtry pro fotografování rostlin (a přírody) 97
UV filtr – ochrana především 98
Polarizační filtr pro sytější barvy bez odlesků 100
Didymiový filtr pro fotokytičkáře 102
Stativ 106
Vhodný a nevhodný stativ 107
Stativová hlava 114
Ministativy 117

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Oměj pestrý *Aconitum variegatum*, krásná, zajímavá ale též prudce jedovatá rostlina vrcholného léta. Tyto květy jsem fotografoval po dešti v údolí centrální oblasti Českého krasu.

Nikon D300, Micro Nikkor 105 mm f/2.8, 105 mm, ISO 200, f/7.1, 1/6 s.

Improvizovaný stativ aneb izolačka, guma, drát... 117
Další nezbytné vybavení 120
Sluneční clona 120
Ochranný potah na objektiv 122
Dálková spoušť 124
Mezikroužky 126
Odrazná plocha 128
Difuzor 132
Improvizované odrazky a difuzory 133
Fotografický deštník 135
Černý (nefotografický) deštník 136
Držák, husí krk s kolíčkem neboli Plamp 137
Davidovy tyčky 139
Další užitečné fotodrobnosti 140
Neutrální šedá neboli 18% šedá plocha 141
Kapesní svítilna 145
Fotografické LED zdroje světla 146

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Serapie východní apulská *Serapias orientalis* subsp. *apulica*, krásná endemická serapie z jihoitalského poloostrova Gargano.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/2.8, 1/160 s

GPS přijímač a záznamník trasy 148
Nůžky, nůž, rýček 153
Fotobatoh 155
Fotokytičkářův rok – únor 159
Než vyrazíte do terénu a něco málo k nastavení fotoaparátu 162
Fotografujeme rostliny v terénu prakticky 167
Tři důležité věci nejdřív 168
Jak ostřit při fotografování rostlin 170
Jak vysoká je správná výška? 175
Jak fotografovat porost 180
Rostliny, fotokytičkář a voda 181
Rosa 182
Jinovatka 183
Dešťové kapky 184
Stojatá voda kaluží, louží, jezer, jezírek, tůní a horských ples 185
Tekoucí voda 186
Jak fotografovat stromy 188

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Tořič *Ophrys oestrifera* subsp. *montis-gargani* neboli *Ophrys scolopax* subsp. *cornuta*, jeden z velmi vzácných tořičů jihoitalského poloostrova Gargano.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/2.8, 1/1250 s

Co jde uklidit na místě, to ukliďte. S rozumem! 195
Něco mi vpředu překáží 200
Fotokytičkářův rok – březen 202
Fotokytičkářská „vyšší dívčí" 205
Mezi Skyllou a Charybdou aneb bokeh či ostrost? 205
Bílá lilie na spáleništi 212
Válka s tonálním kontrastem (a její oběti) 214
O přepalech a zradě barevných kanálů 221
Fotokytičkářův rok – duben 223
Světlo při fotografování rostlin 226
Odkud světlo jde? 227
Protisvětlo 228
Boční světlo 230
Se světlem v zádech aneb po světle 231
Rozptýlené světlo 232
Světlo při zatažené obloze aneb nesvětlo 233
Zelenkavé světlo pod korunami stromů 236

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Prstnatec pleťový *Dactylorhiza incarnata* v mokřadní louce jižního Slovenska při západu slunce.

Sony A7, Carl Zeiss Vario-Sonnar T* 80–200 mm f/4, 200 mm, ISO 100, f/4, 1/30 s

Černé světlo 238
Fotokytičkářův rok – květen 240
Kdy? Fotografování rostlin a denní doba 243
Světlo za svítání a při západu slunce 243
Světlo dopoledne, kolem poledne a v časném odpoledni 245
Podvečerní fotografování 247
Po západu slunce 248
Denní doba, barevná teplota světla a vyvážení bílé 249
„Chybné" vyvážení bílé 251
Fotokytičkářův rok – červen 252
Fotografování rostlin a počasí 255
Počasí a světlo 256
Jasno a slunečno 257
Zataženo 261
Déšť a mrholení 262
Sníh a vánice 266
Mlha chtěná i nechtěná 267

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Vemeník dvoulistý *Platanthera bifolia* v ranní a dosud orosené trávě venkovského sadu Bílých Karpat.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/2.8, 1/400 s

Vánek, vítr, vichřice 277
Fotokytičkářův rok – červenec 283
Kompozice , zlatý řez, pravidlo třetin a další... 286
O čem je kompozice? 288
Kompoziční metody 289
Světelná či tonální kompozice 294
Geometrická kompozice 295
Několik kompozičních pravidel, která můžete s výhodou využít 296
Pravidlo lichého počtu 296
Pravidlo třetin 297
Trojúhelníková kompozice 298
Diagonální kompozice 299
Zlatý řez 300
Zlatý řez, třetinová kompozice a snímač fotoaparátu 304
Pohybová neostrost 306
Hloubka ostrosti 306
Využití plánů 306

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Šalvěj hajní *Salvia nemorosa*. S usazeným motýlem ostruháčkem ostružinovým *Callophrys rubi* vytváří krásnou barevnou kombinaci modré, purpurové a zelené.

Nikon D300, Micro Nikkor 105 mm f/2.8, 105 mm, ISO 200, f/6.3, 1/250 s

Práce s prostorem 307
Nadhled a podhled 308
Výřez 309
Další triky s kompozicí 310
Místo, místo! Více místa! 310
Blecha uprostřed širých lánů 312
Kam ta kytka kouká? 313
Na výšku či na šířku? 315
Pozadí, rostlina, substrát 316
Černé pozadí rostlin 320
Objektivy, ohnisko a perspektiva ve fotografii rostlin 321
Stručné zopakování na závěr 325
Fotograficko-kompoziční Sci-Fi horror 326
Fotokytičkářův rok – srpen 328
Jak plánovat fotokytičkářskou výpravu 331
Krok první: Posbírat co nejvíc informací 331
Krok druhý: Zvolit vhodný den 335

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Hnědenec zvrhlý *Limodorum abortivum*, krásná a relativně vzácná orchidej.

Sony A7R, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/5.6, 1/8 s

Krok třetí: Plánování času 337
Krok čtvrtý: Všechno ostatní 338
Rizika při fotografování rostlin 342
Medvědi 343
Hmyz a pavouci 344
Hadi a štíři 345
Smečky a stáda 347
Nebezpečné rostliny 348
Tři užitečné drobnosti do fotobatohu 352
Jak volat o pomoc 354
Fotokytičkářův rok – září 355
Rostliny a hmyzové 358
Fotografování rostlin a ochrana přírody 365
Kruhy nejen v obilí 369
Zamyšlení: Rostliny vzácné a nevzácné 371
Fotokytičkářův rok – říjen 375
Fotografování rostlin a teorie barev 378

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Šafrán bělokvětý *Crocus albiflorus* z jižních Čech v ranním světle.
Sony A7, MC Volna-9 50 mm f/ 2.8, 50 mm, ISO 100, f/2.8, 1/1250 s

Barevný tón, sytost a světlost 379
Teplé a studené barvy 380
Barevný kruh 383
Barevné sestavy 386
Monochromatická barevná sestava 387
Analogická sestava barev 388
Komplementární (kontrastní) sestava barev 389
Rozdělená komplementární sestava barev 391
Harmonická sestava barev 392
Dvojitá komplementární sestava barev 393
Rostliny v černobílé fotografii 395
Fotografické filtry pro černobílou fotografii 396
Převod barevných snímků do černobílé podoby 397
Co se snímkem po vyfocení 400
Evoluce, dinosauři a fotoeditační programy 403
Co se snímkem po zpracování? 406
Jak archivovat snímek 408

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Tořič sršňonosný *Ophrys crabronifera* subsp. *biscutella* z pastviny jihoitalského poloostrova Gargano, fotografovaný starým manuálním objektivem Beroflex 500 mm f/8 s mezikroužky. Velmi levný a velmi dlouhý (i fyzicky) teleobjektiv, který za příznivých podmínek dokáže vytvořit zajímavý bokeh.

Sony A7, Beroflex 500 mm f/8, 500 mm, ISO 100, f/8, 1/200 s

Jak vytisknout fotografie 410
Jak vytvořit z fotografií e-knihu 411
Jak zveřejnit fotografie na internetu 412
Jak zveřejnit fotografii v periodickém či neperiodickém tisku 414
Jak poslat fotografii do fotosoutěže 416
Jak s fotografií na sociálních sítích typu Facebook či Instagram 421
Jak prodat fotografii sami nevýhradně či výhradně 423
Jak prodat fotografii přes prostředníka či (mikro)fotobanku 424
Jakou cenu má fotografie? 426
Kolik si za fotografii říci? Kdy ji dát zdarma, kdy za peníze? 428
Fotokytičkářův rok – listopad 430
Stereofotografie pro fotokytičkáře 432
O stereoskopickém fotografování 433
Stereo odlišnosti aneb zapomeňte slušné (foto)vychování 434
Metody pořizování snímků pro stereofotografii 435
Stereopředsádka 437
Fotoaparát s posunem do strany 439

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Katrán tatarský *Crambe tataria* z jižní Moravy. V době květu počátkem máje připomínají zdálky jeho veliké bílé rostliny pasoucí se ovečky. Od živých oveček se katrán odlišuje tím, že nepopobíhá.

Nikon D300, Micro Nikkor 60 mm f/2.8 AF-S, 60 mm, ISO 200, f/10, 1/125 s

Na následující straně

Prha arnika *Arnica montana* ve svěže oroseném šumavském ránu před východem slunce.

Nikon D7100, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 100, f/9, 1/100 s

Další pomůcky pro stereoskopické fotografování 441
Fotografujeme pro stereokartu prakticky 442
Jak a v čem dílčí stereoskopické snímky zpracovat 446
Prohlížení stereoskopických fotografií 449
Opakování – časté chyby při fotografování rostlin 452
Fotokytičkářův rok – prosinec 457
Co vám popřát závěrem? 459
O mně 460
Proč fotografuji rostliny a jak vznikala tato e-kniha 462
České a evropské orchideje ve stereofotografii (e-kniha) 463
Edice „Fototaháky“ 464
Kursy a workshopy 465

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Zvonovec liliolistý *Adenophora liliifolia*, kriticky ohrožený lesní druh jen s několika málo lokalitami v České republice. Tento z Českého krasu byl fotografovaný v krátké přestávce mezi vydatnými lijavci.

Nikon D300, Micro Nikkor 60 mm f/2.8, 60 mm, ISO 200, f/3.5, 1/60 s

Má smysl se věnovat fotografování rostlin?

Určitě ano. Důvodů mne napadá hned celá řada.

Někdo prostě pořizuje fotografickou dokumentaci. Jak botanickou (příroda v našem okolí se postupně mění a fotografie je způsob, jak současný stav zaznamenat), tak například vlastních pěstitelských úspěchů.

Dalšímu učarovalo kouzlo herbářů, ale zároveň chápe, že v dnešní přírodě sbírat rostliny, často nepříliš hojné nebo rovnou vzácné a zákonem chráněné, není nejlepší cesta. A tak je fotografuje.

Pro jiného jsou fotografie rostlin vzpomínkou na krásnou vycházku či výlet. Nebo naopak na vycházku za psího počasí. Dodnes si pamatuji příšernou cestu rozmočeným lesem v lijáku, ze kterého mi následně rezly i druky na bundě. Ale také, v krátké pauze, kdy vysvitlo slunce, něžné kvítky zvonovce liliolistého, neopakovatelně půvabné právě s čerstvými dešťovými kapkami.

Odlišně k rostlinám přistupuje ten, komu se zamlouvá kreativní fotografie. Snaží se zachytit dojem, světlo, náladu, pocity... Rostlina nemusí být přitom na fotografii celá, může být (záměrně) zčásti neostrá či podaná víceméně abstraktním způsobem. (Mnohdy ovšem vídám snímky neostré či podané víceméně abstraktním způsobem zcela nezáměrně.)

A mnozí fotografují jednoduše proto, že mají rostliny rádi.

» obsah | strana 18 ze 466

Blíže neurčený rozrazil *Veronica* sp., fotografovaný v ranním světle.

Nikon D7100, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 100, f/5.6, 1/125 s

Je možné se naučit dobře fotografovat rostliny?

„Rostlina je jako svéhlavý člověk, od něhož získáte vše, pokud se zachováte tak, jak si přeje.“ (Johann Wolfgang von Goethe [1749–1842], německý básník, prozaik, dramatik a politik)

Mám pro vás dvě zprávy; jednu dobrou a jednu špatnou.

Kterou chcete slyšet dřív?

Ta dobrá zpráva zní: Naprostá většina opravdových zájemců se může naučit dobře rostliny fotografovat.

Ta špatná zpráva zní: Nebude to hned, nebude to samo a nebude to zadarmo.

„Prvních deset tisíc fotografií je nejhorších.“ (Henri Cartier-Bresson [1908–2004], francouzský fotograf a žurnalista, jeden ze zakladatelů agentury Magnum)

Naučit se dobře fotografovat rostliny a květiny (a, koneckonců, totéž platí ve fotografování obecně, nejen u rostlin) předpokládá zájem. Jak o rostliny tak o fotografii. Tím, že čtete tuto e-knížku, předpokládám, že opravdový zájem máte.

Stejně tak potřebujete poznat a pochopit základy fotografického řemesla. Rozdíl mezi cvakalem a fotografem spočívá v tom, že i když oba tisknou spoušť, fotograf navíc ví kdy, a ví také proč tak činí.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Okrotice červená *Cephalanthera rubra*, nejkrásnější, nejvzácnější a také nejpozdnější ze všech okrotic.

Nikon D7100, Zeiss Vario-Sonnar T* 80–200 mm f/4, 200 mm, ISO 100, f/4, 1/160 s

„Pokud mám něco hodnotného vzkázat začátečníkům, bude to fakt, že ve fotografii neexistují zkratky.“ (Edward Henry Weston [1886–1958], všestranný americký fotograf, spoluzakladatel Skupiny f/64)

Potřebujete umět ovládat svůj fotoaparát. Nejlepší cesta je ta zcela nejnudnější. Pročtěte si důkladně manuál k fotoaparátu, proberte všechna nastavení a prakticky všechno zkoušejte a zkoušejte.

„Trénink je všechno! Broskev byla kdysi hořkou peckovinou, květák není nic jiného než zelí pořádně vycepované.“ (Mark Twain [1835–2010], americký humorista, spisovatel a novinář)

No a konečně počítejte také s tím, že učit se budete stále a pořád dál. Investovat čas a finance do sebevzdělávání (literatura, workshopy, kursy, webináře, ...) je výhodnější než utrácet za novou fototechniku. Znalosti a dovednosti nestárnou. A dobrou fotografii dělá v prvé řadě ten segment mezi hledáčkem a spouští.

„I ta nejdelší cesta začíná prvním krokem.“ (Lao-c‘ [6. století př. n. l.], čínský filosof)

Tak uchopte fotoaparát a vykročte před dům pro první snímek.

» obsah | strana 20 ze 466

Sasanka hajní *Anemone nemorosa*, fotografovaná při západu slunce starým manuálním objektivem Berolina-Westromat 135 mm.

Nikon D7100, Berolina-Westromat 135 mm f/3.5, 135 mm, ISO 100, f/3.5, 1/40 s

Co v této e-knize najdete a co naopak budete hledat marně?

Za čtvrtinu století aktivního fotografování jsem shromáždil sbírku triků, nápadů a postupů, které mi pomohly k lepším snímkům rostlin. Některé jsou všeobecně známé, další jsou v povědomí málo nebo téměř vůbec. A na pár vylepšení jsem musel přijít sám.

Postupně krystalizoval nápad z článků, textů a množství poznámek sestavit elektronickou knížku. A v ní se s vámi podělit o to, kterak fotografuji rostliny já. Vůbec netvrdím, že je to ten nejsprávnější, univerzální a jediný možný způsob. Ani nemám patent na rozum. Ale, než si najdete své postupy, mohu vás trošku inspirovat.

Zcela záměrně se, pokud je to možné, vyhýbám podrobnějšímu rozebírání konkrétních modelů fotoaparátů či objektivů. Debat proč právě tu či onu značku a jestli raději zrcadlovku anebo bezzrcadlovku, je plný internet. Vývoj jde navíc rychle kupředu a co platí dnes, bude za rok úplně jinak. A tak se snažím popsat fototechniku obecněji.

Také od vás, čtenářů, očekávám jistou míru znalostí základů fotografování a ovládání vaší fototechniky. To, že budete vědět jak nastavit fotoaparát, kterak spolu souvisí clona, čas a ISO, kdy použít kompenzaci expozice a k čemu slouží vyvážení bílé. Protože učit vás tohle všechmo od začátku, to by vydalo na další samostatnou knihu.

Vstavač chudokvětý *Orchis pauciflora*, světlé rostlinky fotografované na pozadí tmavého lesa s prosvítající oblohou. Poloostrov Gargano, jižní Itálie.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/2.8, 1/40 s

O fotografování rostlin píši po svém. Někde snad až příliš podrobně probírám to, co vy už třeba znáte. Takové odstavce, či celé kapitoly, klidně přeskočte.

A když se mnou v něčem nesouhlasíte? Máte svůj vlastní názor, nejspíš víte proč. A je to tak dobře.

Tato e-kniha není technický manuál s přesným návodem k nastavení fotoaparátu. Dozvíte se v ní hodně o tom, jakým způsobem, a proč právě a zrovna tak, fotografuji rostliny já. Časem si osvojíte svou vlastní metodu. Ale, pokud se vám mé snímky líbí, můžete to na začátek zkusit po mém.

Tato kniha není humorné vyprávění. I když v ní najdete některé velmi odlehčené pasáže. Oddělují od sebe ty vážnější. To proto, abyste se při čtení neuzívali nudou. A zároveň doplňují ostatní texty.

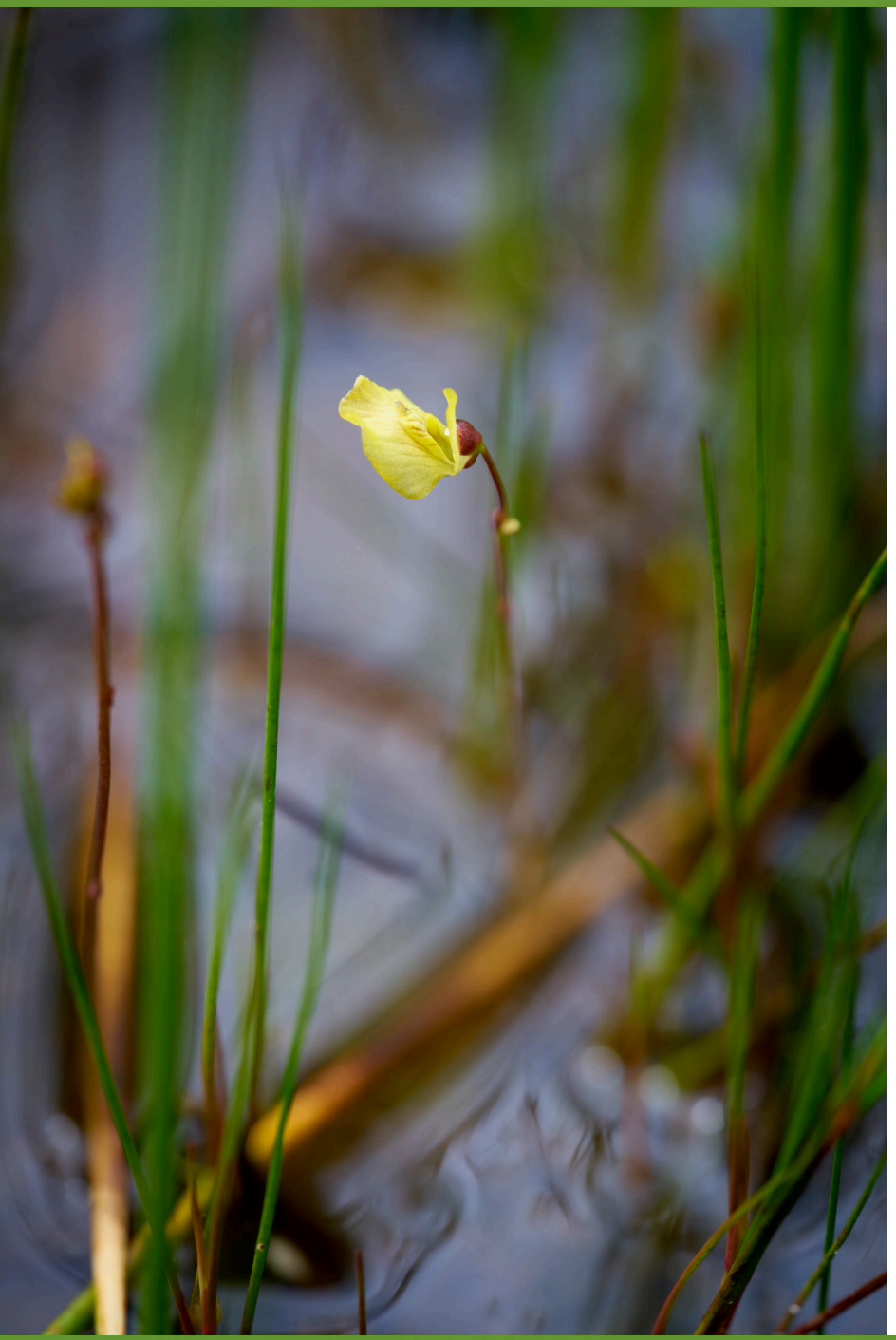

Bublinatka vícekvětá *Utricularia bremii*, kriticky ohrožená drobnější vodní masožravá rostlina.

Sony A7R, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/3.5, 1/100 s

Tato e-kniha není botanickou příručkou. Je užitečné a potřebné o rostlinách trochu víc vědět. Určování ale doopravdy přenechávám povolanějším specialistům.

Na rostliny se dívám jako fotograf, skrz hru světel a stínů, barev, kontrastů a tvarů. Pokud je rostlina z fotografie poznatelná, je to fajn. A pokud není, pak jsem spokojený i tehdy, když fotografie „jen“ zaujme na pohled.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Kandík psí zub *Erytronium dens-canis*. Fotoaparát těsně nad povrchem země a dostatečný odstup rostliny od stromů umožnil vyčlenit ostrý květ od neostrého pozadí. Více přicloněný teleobjektiv zajímavě vykreslil i náznak prostředí staré bučiny.

Sony A7, Zeiss Makro-Planar T* 100 mm f/2 ZF, TC 1,5x, 100 mm, ISO 100, f/5.6, 1 s

Fotokytičkář, umělec nebo botanik?

Fotograf rostlin a květin. Tohle označení není zrovna z nejkratších. Naštěstí můžeme, v duchu tradice Jaroslava Haška a jeho dobrého vojáka Švejka („*Poslušně hlásím, pane obrlajtnant, že maršbatalion je maršbaťák, a marška že je marškumpačka. My to vždycky zkracujem.*“), i pojmenování fotografa rostlin zkrátit.

Prostě je to fotokytičkář.

Je fotokytičkář víc umělcem nebo botanikem? V každém fotokytičkáři dříme část z obou dvou.

Ranní vyprávění o fotokytičkářském vstávání

A o tom, čím se odlišuje fotokytičkář od botanika.

Fotokytičkář

Vstává před svítáním (leckdy řadu hodin před svítáním), probuzen surovým řinčením protivného budíku. Ošplíchne se rychle vodou. Ještě s polozavřenýma očima na sebe po paměti navleče terénní oblečení. Vyndá z ledničky rohlík, plátek sýra a šunky k snídani. Pohlédne na hodinky, v duchu přepočítá čas nutný k cestě na lokalitu a strčí rohlík, sýr a šunku do kapsy.

Okrotice dlouholistá *Cephalanthera longifolia* v porostu bělokarpatské louky.

Nikon D7100, Micro Nikkor 60 mm f/2.8 AF-S, 60 mm, ISO 100, f/5.6, 1/125 s

Vklouzne do bot. Uchopí fotobatoh do jedné ruky, stativ do druhé.

Zkušený fotokytičkář se pozná podle toho, že má kompletní fotovýbavu v batohu sbalenou už od večera. I kdyby kvůli zabalení měl večer jít ještě o hodinu později spát.

Zkušenosti teprve sbírající fotokytičkář si naopak fotobatoh balí až nad ránem. Po probuzení a těsně před odchodem. Přičemž buď zapomene vyndat ze čtečky na stole paměťovou kartu, nebo z nabíječky akumulátory. (Ostřílený fotokytičkář má, pro případ nouze nejvyšší, vždycky s sebou v tajné kapsičce fotobatohu jak paměťovou kartu navíc, tak nabitou baterii poslední záchrany.)

Naskládán v autě vyráží fotokytičkář tmou vstříc novým zážitkům. Hlavně být na lokalitě rychleji než svítání.

Botanik

Vstává dvě, tři hodinky po svítání. Důkladně se umyje a oholí. V klidu posnídá. Oblékne se, upraví, uchopí určovací klíč a zápisník do jedné ruky, tužku a lupu do druhé.

Vyjde ven a s potěšením pohlédne k modré obloze. Bude krásně.

Před domem potkává vracejícího se fotokytičkáře. Který usoudil, že světlo už začalo být příliš bílé, příliš ostré a příliš kontrastní,. Stíny krátké, hluboké a azuro na nebi nesnesitelné.

Nastává prostě fotokytičkářské peklo. A nemožné prudké světlo potrvá až do podvečerní zlaté hodinky.

» obsah | strana 25 ze 466

Rudohlávek jehlancovitý *Anacamptis pyramidalis* v trávě červnové bělokarpatské louky.

Nikon D7100, AF Nikkor 300 mm f/4 ED, ISO 100, f/6.3, 1/160 s

Botanik ve fotografii klade důraz na co nejpreciznější zachycení rostliny. Mnohokrát, ze všech stran a se všemi detaily.

Tu a tam zalituje, že pořízená fotografie neumí současně a přesně zaznamenat rovnou i zjištěné míry. Například 90–60–90... (Jedná se samozřejmě o výšku květenství, jeho šířku a počet jednotlivých kvítků. Co jiného také, že?) A tudíž stále ještě přijde ke cti i starý dobrý notes s tužkou.

Mimochodem, opravdový botanik-dokumentarista se pozná podle toho, že za každou druhou stránkou notesu má vložený nějaký ten vylisovaný nález. Který tam založil, posléze obvykle i určil a poté zapomněl vyjmout. Následkem toho dokumentaristův notes za prvé stále tloustne, za druhé se neustále zmenšuje poměr papíru ku vloženému sušenému senu. Čímž se zápisník stává stále více atraktivním jak pro krávy Milky, tak pro ostatní fialový i nefialový skot. A botanik svůj notes v terénu musí tím víc střežit, chránit a nikde neodkládat.

Fotokytičkář se snaží, krom jakés takés dokumentace, též o výtvarno. A v takovém pojetí se smí téměř cokoli. Květenství či rostlina říznuté, viditelné zčásti, neviditelné vůbec, květ rozmazaný celý nebo viditelný jen kus? Proč ne, možnostem se meze nekladou.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

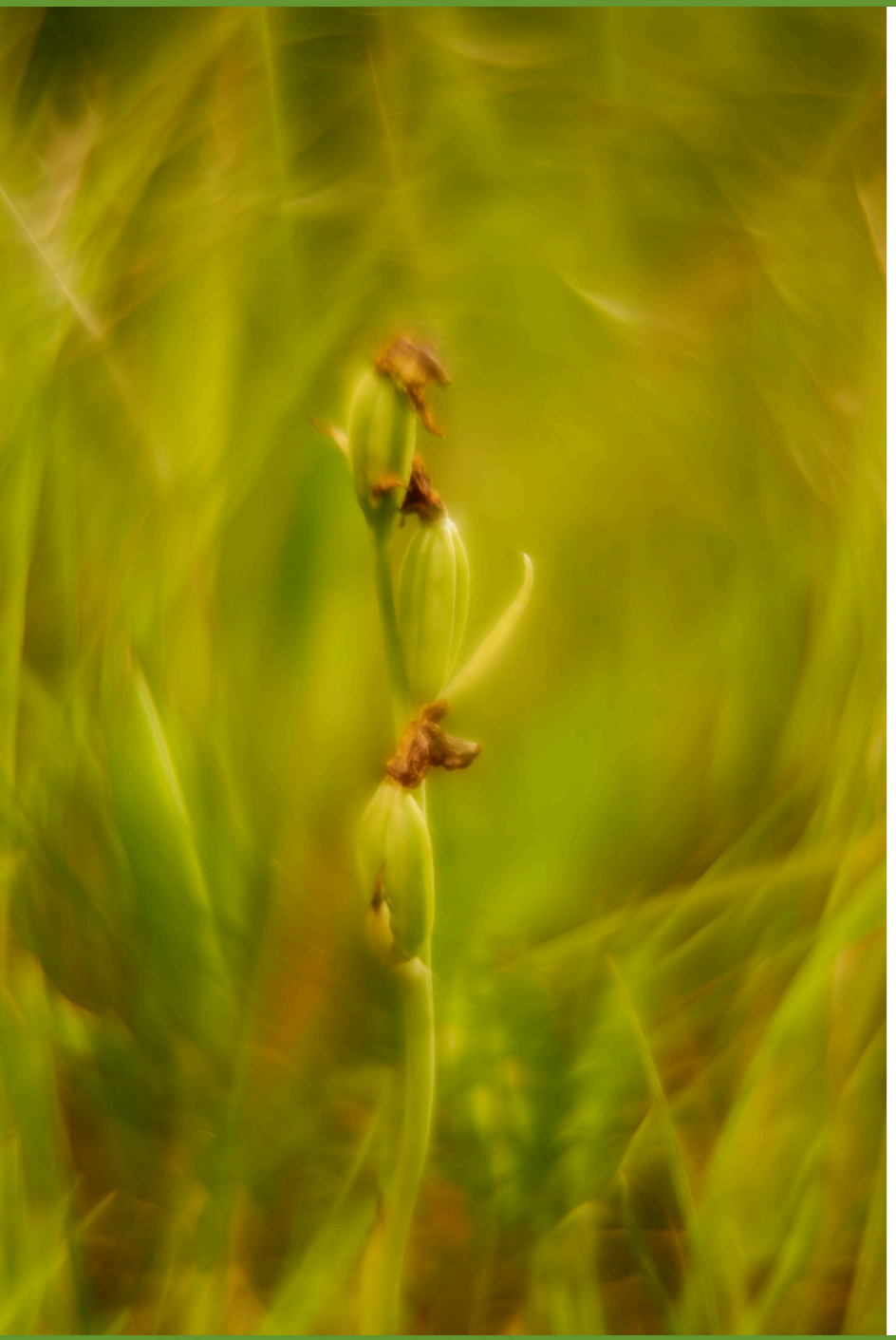

Tořič pavoukonosný *Ophrys sphegodes* z bělokarpatské louky. Odkvetlá rostlina s nasazenými plody, fotografovaná modifikovaným „starosklíčkem“ Helios 44-2 s velmi osobitým podáním, prachbídnou ostrostí a zajímavým bokehem.

Nikon D7100, Helios 44-2 58 mm f/2, ISO 100, f/2.8, 1/250 s

Zároveň se ovšem fotokytičkář nedokáže zcela odpoutat ani od své botanické stránky a stát se čistokrevným fotografem-umělcem. Ve vyjádření světa rostlin úplně netradičním, či abstraktním způsobem, mu brání pocit, že rostlina by alespoň přibližně rozpoznatelná či určitelná být měla. Prvořadými se tudíž stávají rostlina a nápad, poté následuje ztvárnění. Hloubka ostrosti, kompozice, světlo, zvolený expoziční čas...

Fotokytičkář je prostě rozervanec. Jekyll i Hyde. Podle okolností převažuje momentálně ten či onen. Ale ani jeden nemá nikdy úplně navrch.

Botanik dokumentarista z takové bezostyšné nezodpovědnosti roste a šílí. Leč zkoušet určovat pravověrnému fotokytičkáři, co v jeho fotografii má nebo nemá a smí nebo nesmí být, nebo dokonce jak to tam má být, to je marnost a zbytečná ztráta času.

Rozumný fotokytičkář časem sám přijde na to, že se hodí mít, vedle výtvarných pokusů, i solidní dokumentační snímky. Ač mi to nemusíte věřit, kvalitní dokumentační snímky, byť jsou v mém archivu v menšině, tvoří podstatnou část poptávaných a následně prodaných snímků.

V následujících kapitolách se budu snažit rostlinám věnovat z pozice rozumně fotokytičkářské.

» obsah | strana 27 ze 466

Vstavač italský *Orchis italica* z jihoitalského poloostrova Gargano v ranním protisvětle a namrzle ojíněné trávě.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/3.5, 1/640 s

Nejprve několik stručných přikázání

Proč hned a úplně na začátek? Protože se na ně v dalších kapitolách budu velmi často znovu a znovu odvolávat.

Pozadí–rostlina–zem

Přikázání inspirované kolegou, výborným fotografem přírody Petrem Bambouskem. Shrnuje tři základní prvky, které by na dobrém fotokytičkářském snímku neměly chybět

Pozadí je prostě vše za rostlinou. Co od něho chceme a očekáváme? Že nebude rušivé (takže povětšinou zapomeňme na vysoká clonová čísla). Že nebude nudně jednolité, snad s výjimkou rostlin na tmavém až černém (a přírodním) pozadí. Takže s delším světelným objektivem přece jen trochu přicloňte. Dál je to na vás...

Rostlina je jasně hlavní motiv snímku. Měla by být být dobře odlišená od pozadí. Poutající pozornost už při prvém pohledu na snímek. Přiměřených proporcí, ani ne miniaturní, ani zblízka a natěsno vecpaná do snímku.

Zem, to, z čeho rostlina vyrůstá či vyčnívá. Co rostlinu dělí od okraje obrazu a zároveň ukotví.

Více si o přikázání pozadí–rostlina–zem ještě povíme později.

» obsah | strana 28 ze 466

Vemeníček zelený *Coeloglossum viride* ze Šumavy, fotografovaný za pošmourného podvečera. A co k tomu? Co třeba kroužek světlejší oblohy, prosvítající škvírkou korun stromů.

Nikon D7100, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 100, f/4, 1/80 s

A co k tomu?

Tuhle větu jsem prvně slyšel z úst skvělého fotografa krajiny, zvířat, ptáků a orchidejí Ondry Prosického. Stručně a jasně vyjadřuje podstatu vztahu rostlina–okolí.

Našli jste vysněnou rostlinu. Fotoaparát na stativu, máte nastaveny korektně parametry expozice a správně zaostřeno, takže vám zbývá už jen stisknout (kabelovou) spoušť... Stop!

Než stisknete spoušť, řekněte si: „a co k tomu?" A najednou začnete uvažovat trochu jinak. Bude se vám líbit, nebo naopak vadit, dění před, za a kolem rostliny. A něco upravíte.

Změníte výšku fotoaparátu tak, aby světlejší skvrna slunečního světla doplnila kompozici. Přisvítíte odrazkou lístek v pozadí. Přiohnete ten žlutý pryskyřníkový květ dva metry vzadu tak, aby jako rozostřená a výrazně barevná skvrna vyplnil prázdný roh. A byl protiváhou fotografované rostliny. Zkuste si zkrátka odmyslet modelku a dívejte se po jejím okolí. A pokud nic dalšího vhodného nevidíte?

» obsah | strana 29 ze 466

Korálice trojklanná *Corallorhiza trifida*, odkvetlá rostlina s nezralými tobolkami. V orchidejářském žargonu má přezdívku „žluté párátko“.

Nikon D300, Micro Nikkor 60 mm f/2.8 AF-S, 60 mm, ISO 200, f/4, 1/10 s

Vzpomeňte si na další přikázání.

O nefotitelnosti

Před již zmíněným Petrem Bambouskem, fotografem k nevšední dokonalosti dovedených snímků rostlin a zvířat, jsem si jednou v neformálním povídání posteskl, že občas doopravdy nevím jak některé orchideje vyfotit.

Uklidnil mne slovy že „80 % věcí je nefotitelných“. Tedy ne, že by je nešlo vyfotit vůbec. Dokumentačně bez problémů. Jen nejdou vyfotit tak, aby byly na snímku doopravdy zajímavé.

Vezměte to jako fakt. A smiřte se s ním.

» obsah | strana 30 ze 466

Kruštík bahenní *Epipactis palustris* ze Šumavy. Delší teleobjektiv krásně rozmázl pozadí. Trošičku mrzí rozostřený světlejší žlutavý proužek listu u pravého spodního rohu. Neruší zásadně, ale nemusel tam být.

Nikon D300, AF Nikkor 300 mm f/4 ED IF, 300 mm, ISO 200, f/8, 1/250 s

Musí to tam být?

Aneb co lze rozumně uklidit, to ukliďte!

Jedno z nejdůležitějších přikázání je pro fotokytičkáře otázka: „musí to tam být?“ Tvoří vlastně protipól již zmíněného „a co k tomu?“.

V upřímném nadšení, že jste nalezli vytouženou rostlinu, máte oči jen a pouze pro ni. Přeji vám to. Ale, než začnete fotografovat, nejdřív se zastavte a rozhlédněte. Ne snad k tomu přesvědčit se, že vám nikdo nevpadne do zad (i když... zažil jsem přímo v terénu už hodně zajímavých a nečekaných setkání). Ale věnujte pozornost okolí rostliny. Tomu, co bude vidět ve snímku. A zeptejte se: „Musí to tam být?“

Pokud odpověď zní „ne“, je na čase se onoho přebytečného zbavit. Rozumně, nedestruktivně a s citem. V praxi to může být třeba změnou stanoviště. Jít vedle o centimetr, dva, pět, deset, dvacet, ... Můžete měnit výšky, úhly. A až když to nestačí, dá se poupravit okolí rostliny. Nenápadně a decentně.

Víc si na tohle téma ještě povíme později.

» obsah | strana 31 ze 466

Dryádka osmiplátečná *Dryas octopetala*, odkvetlá rostlina ze suťoviště Passo di Giau v italských Dolomitech.

Nikon D7100, MOG Trioplan 100 mm f/2.8, 100 mm, ISO 100, f/2.8, 1/1000 s

Ještě krok

Když fotíte samotnou rostlinu, jděte blíž. Zkuste z vybraného místa udělat ještě jeden krok dopředu. Když fotíte rostlinu spolu s prostředím, jděte ještě blíž a vezměte si navíc širokoúhlý objektiv.

Pomyslete na „a co k tomu?“ Zhodnoťte prostor kolem, barvy, pozadí, celkovou kompozici…

A potom buď zůstaňte, nebo udělejte ještě další krok. Anebo, možná, naopak kousek poodstoupíte.

„*Nejsou-li vaše fotografie dobré, nebyl jste dost blízko.*“ (Robert Capa [1913–1954], americký fotograf)

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

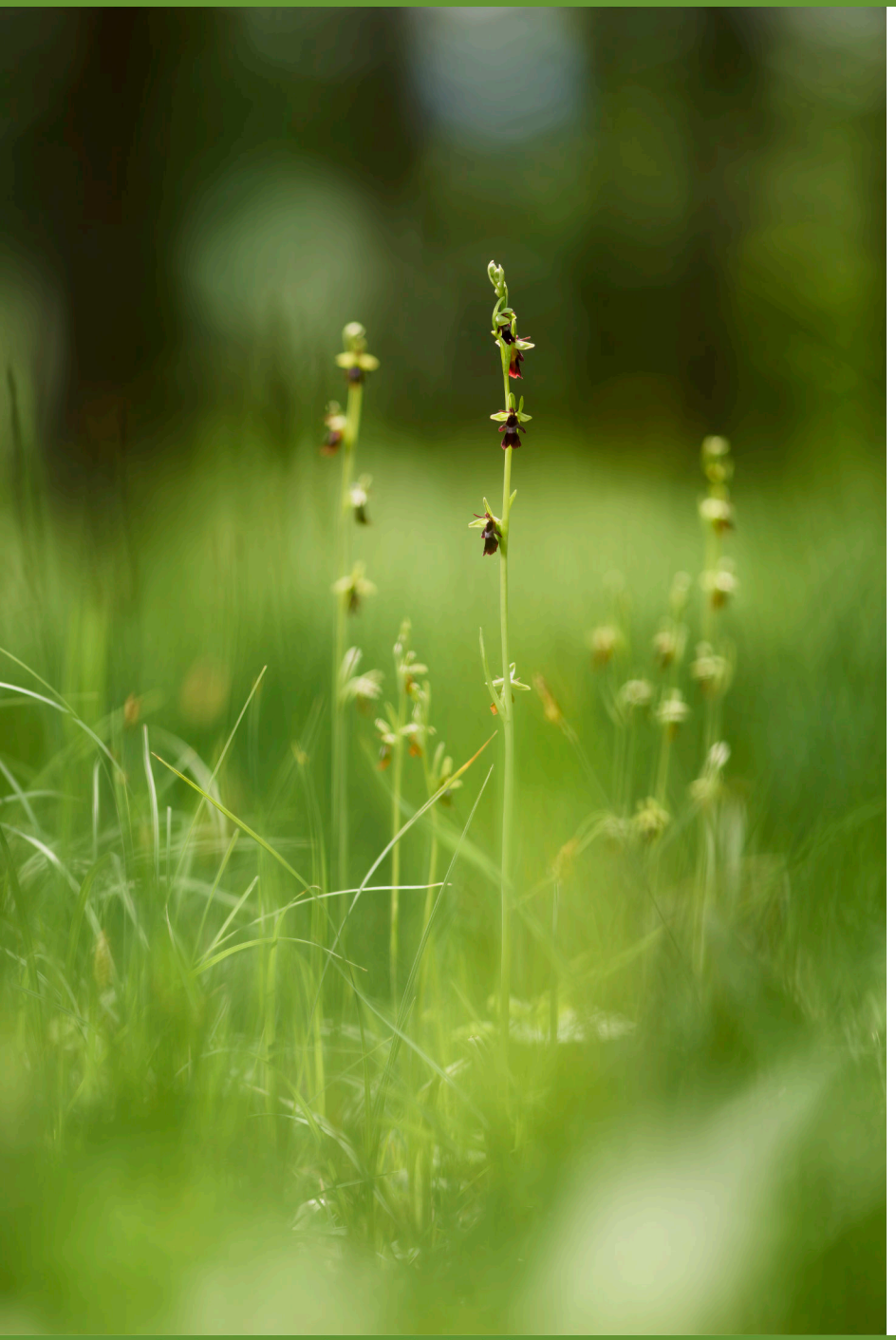

Tořič hmyzonosný *Ophrys insectifera* z Litoměřicka. Nesnažil jsem se do fotografie dostat celé velké skupiny rostlin, stačilo vybrat jednu hlavní a ostatním přisoudit „jen“ roli „křoví“ v pozadí.

Sony A7, AF Nikkor 300 mm f/4 ED, 300 mm, ISO 100, f/4, 1/200 s

Kdo chce všechno, nemívá – zpravidla a nakonec – nic

Nechtějte do snímku dostat úplně všechno najednou. Vždyť i porost kopretin na louce se skládá z mnoha jednotlivých rostlin. Tak si vyberte jednu, zdůrazněte ji a soustřeďte pozornost hlavně na ni. Ostatní kyti nechte „jen“ zajímavě doplnit snímek (už vám zvoní v uších „a co k tomu?“).

> *Opakuje se v jiné poloze známá a už zmíněná historie s alejí kvetoucích třešní, při jejímž fotografickém zpodobováni nám mohou být zářným vzorem staří japonští kreslíři a dřevořezci. Ti věděli, že její kouzlo, chuť i vůně jsou v jedné jediné větévce, ba dokonce v jednom jediném květu. A že pokus o zpodobení celé aleje bude mít nutně za následek vyvedení čehosi podobného růžovým peřinám, napíchaným na mírně pokroucená bidla.* (Ludvík Souček[1])

[1] SOUČEK, Ludvík. *Fotografujeme na cestách*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1971. 105, [3] s.

Smrkovník plazivý *Goodyera repens* v Pošumaví ve vzrostlém jehličnatém lese. Nemusíte mi to věřit, ale na tenhle moment a orámování kriticky ohrožené „bílé chlupaté orchideje“ mozaikou přirozených světel a stínů přesně podle mé představy, jsem na místě čekal celých šest hodin.

Nikon D7100, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 100, f/3.5, 1/200 s

Rám příštího obrazu

Toto přikázání je inspirované textem Josefa Kainara v nesmrtelném provedení Vladimíra Mišíka a Flamenga (poslech „Kuřete v hodinkách“ doopravdy doporučuji).

Když si rostlinu ve scéně něčím zarámujete, bude snímek jako celek působit lépe. Oko pozorovatele má vymezený prostor, ze kterého nikam neutíká. Kde rám vzít a nekrást? Možností je dost.

Namátkou ohraničení světlem nebo naopak stínem v pozadí

Buď si najděte takový úhel a vzdálenost, při kterém bližší rostlinu dostanete kam potřebujete. Nebo počkejte až nějaký pruh světla doputuje přesně na místo, kde ho chcete. Že to potrvá? No ano. Ale fotografování rostlin učí trpělivosti. Jak se říkává, „rychle se ani pes nevy... (venčí)“.

» obsah | strana 34 ze 466

Vstavač chlumní *Anacamptis collina* z poloostrova Gargano, fotografovaný v odpoledním protisvětle.

Sony A7, Sony 90 mm f/2.8 Macro G, 90 mm, ISO 100, f/2.8, 1/1000 s

Orámování vinětací

A jedním dechem hned dodávám: Opatrně s ní. Ztmavené rohy, potažmo celý obvod snímku, je možno snadno měnit v editoru. Ubrat až do zmizení, nebo zesílit. A začátečníky to neskutečně svádí. Vždyť místo pracného vymýšlení kompozice stačí jen šoupnout táhlem. Ne, nestačí.

A každého jenom trochu znalejšího diváka takové softwarové rámování dokonale odradí. K vaší škodě. Takže trošičku ztmavené růžky, buď tak, jak objektiv dal, nebo lehoučce zvýrazněné v editoru, to ano. Výrazný tmavý rantl po obvodu fotky – ne!

Proostřování

Snímek, pořízený skrz rozostřenou trávu, listy, větvičky... v popředí, je další možnost orámování. Jen by vám takové popředí moc nemělo zasahovat do hlavního motivu.

» obsah | strana 35 ze 466

Hlístník hnízdák *Neottia nidus-avis*, dokvétající nezelená lesní orchidej z Českého krasu.

Nikon D300, Micro Nikkor 60 mm f/2.8 AF-S, 60 mm, ISO 200, f/4, 1/15 s

Zjednodušte to!

Dobrá fotografie by měla umět totéž, co krásná žena. Zaujmout. Upoutat. Svádět oči... Ovšem, když těch krásných žen je najednou povícero, nemusí to vůbec dopadnout dobře. Vzpomeňte si na Paridův soud. Či na lidovou tvořivost: „Co je více soch? - Sousoší. Co je více žen? - Soužení. “

Budete-li mít ve fotografii krásných rostlin či květů víc, oko diváka bude mezi nimi přebíhat, kličkovat, bloudit a ztrácet se. Nevybere si.

Nenápadně tomu předejděte. Zjednodušte snímek. Ukažte to hlavní na první pohled. Nabídněte oku nejdůležitější květinu rovnou. Výraznou a jedinou. Udělejte to přímo a bez okolků. Jako Kecal v Prodané nevěstě.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Lopuch větší *Arctium lappa*, plody, lidově zvané „žebrácké knoflíky“, v prvních paprscích ranního slunce.

Sony A7R, Sony 90 mm f/2.8 Macro G OSS, 90 mm, ISO 100, f/9, 1/40 s

Fotokytičkářův rok – leden

Leden je pro fotokytičkáře prostě dlouhý. Venku zima (v posledních letech spíš ne-zima) se šedivými a krátkými dny. A několika jasnými. Těch jasných, se sluncem, je jako šafránu, ale pomáhají leden přežít. Fotokytičkář může vyrazit ven provětrat skla i tělo. Jak své, tak fotoaparátu.

Venku se toho příliš nezelená a fotokytičkář bere zavděk vším, co je jen trochu fotogenické a fotitelné. Jinovatkou ozdobenými šípky, které ještě nestihli sezobat drozdi. Ledovými jehličkami na listech ostružiníků. Travinami, větvičkami a mechem, uvězněným v čirém ledu na břehu potoka. Stálezelenými kapradinami ve skalních škvírách. Krajkou bezlistých korun buků, dubů a bříz nad hlavou, obzvlášť působivou proti modrému nebi.

» obsah | strana 37 ze 466

Kopřiva dvoudomá *Urtica dioica* potvrzuje úsloví že „kopřivu mráz nespálí“.

Nikon D300, Micro Nikkor 60 mm f/2.8 AF-S, 60 mm, ISO 200, f/10, 1/250 s

Na následující straně

Okrotice červená *Cephalanthera rubra* s usazenou dlouhososkou *Bombylius* sp.

Nikon D7100, CZJ Pancolar 50 mm f/2, 50 mm, ISO 100, f/3.5, 1/125 s

V šedivých dnech se fotokytičkář věnuje opravám a vylepšování své fotovýbavy, plánování nadcházející sezóny a třídění a editaci fotoúlovků z té uplynulé. Jako každý leden, ani tentokrát nestihne zpracovat všechno a část snímků zbude nehotových.

A nehotové snímky z roku minulého i z let starších zaplevelují hard disk, plíživě a nenápadně jako šlahouny ostružin či oddenky křídlatky. Fotokytičkář o tom ví – ale je mu jasné, že i boj proti entropii v datech bývá marný. Prostě jednou za pár let přikoupí další disk.

» obsah | strana 38 ze 466

» obsah | strana 39 ze 466

Vstavač mužský *Orchis mascula* z Českého krasu.
Nikon D100, Nikkor AF 55 mm f/2.8 Micro, 55 mm, ISO 200, f/8, 1/400 s

Výbava a pomůcky pro fotografování rostlin

Aneb o nejdůležitějších a nejvěrnějších společnících na cestách každého fotokytičkáře. Úvodem citát z již klasické literatury:

Bohatstvím motivů a nejfantastičtějšími tvary se vyznačují i rostliny. Málokdy však bývají zajímavé jako celek, např. kvetoucí strom, teprve ve větším detailu vynikne celá jejich nádhera a krása.

Chceme-li se tomuto oboru věnovat častěji, budeme i zde potřebovat odborné znalosti pro určení typických odrůd. Celkových pohledů je zapotřebí pro různé snímky ukazující určitou vegetaci anebo pro rostlinné zkoušky, kde bude vždy výhodný nadhled. Obtížné snímky jsou rostliny v černobílé fotografii protože velmi často dojde k tónovému splynutí různých barev. Proto musíme většinou pracovat s nejrůznějšími filtry. Pomůckou nám bude barevný kruh.

Dalším důležitým prvkem bude volba správného osvětlení. Nejlépe budeme rostliny fotografovat v ateliéru, kde snadno dosáhneme plastického a výrazného osvětlení. Úskalím však je, že rostliny v teple velmi rychle vadnou. Výhodnější je proto bleskové světlo. Při fotografování v přírodě musíme někdy dosti dlouho čekat na správné osvětlení anebo si pomůžeme různými odraznými deskami. Velmi zajímavých efektů lze dosáhnout při fotografování proti slunci, když stinné partie vysvětlíme bleskem.

» obsah | strana 40 ze 466

Večernice smutná *Hesperis tristis* z Pálavy, fotografovaná v teplém podvečerním světle.

Nikon D100, Nikkor AF 55 mm f/2.8 Micro, 55 mm, ISO 200, f/8, 1/125 s

Velkým nebezpečím je chvění rostlin. Musíme proto volit poměrně velmi krátké osvitové časy a chránit objekt před větrem, nejlépe deskami z plastické hmoty, které jsou průsvitné.

Důležitá je také otázka pozadí. Jestliže pozadí nedoplňuje rostlinu charakteristickým prostředím, mělo by být pokud možno neutrální. To je důležité především v barevné fotografii. Abychom odstranili rušivé pozadí, použijeme někdy zrcadla, které umístíme šikmo za rostlinu, takže se za ní objeví obloha a rostlina vynikne.

U přístroje používáme velmi často předsádkových čoček, které by měly být pro hledáčkový objektiv s klínem. Výhodné je i makrozařízení.

Používáme převážně materiálu střední citlivosti, osvitové doby volíme poměrně krátké a zpracováni normální. (Erich Einhorn[1])

[1] EINHORN, Erich. *Flexaret v praxi: příručka o jeho obsluze a příslušenství i o možnostech jeho využití v jednotlivých oborech fotografické práce*. 1. vyd. Praha: SNTL, 1968. 114, [1] s., [80] s. fot. příl. Řada chemické literatury.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Len rakouský *Linum austriacum* ze skalní stepi Českého krasu.
Nikon D100, Sigma 10–20 mm f/4.5–5.6, 10 mm, ISO 200, f/8, 1/160 s

Znáte tuhle anekdotu?

> *Moishe a Miriam byli pozváni k Johnsonovým, svým novým sousedům, na koktejl. Moishe, amatérský fotograf, byl velmi hrdý na svá díla a tak přinesl ukázat několik svých nejlepších snímků. Cathy Johnsonová, hostitelka, si prohlídla fotografie a okomentovala je: „To jsou velmi dobré snímky, Moishe! Určitě máte dobrý fotoaparát.“*
>
> *Moishe to přešel, ale když odcházel domů, řekl: „Bylo to opravdu skvělé jídlo, Cathy! Určitě máte velmi dobré hrnce.“*

Howgh!

Nebo ne? Nuže, pojďme si popovídat o vybavení fotokytičkáře.

» obsah | strana 42 ze 466

Vemeník dvoulistý *Platanthera bifolia*, jedna z nejběžnějších lesních orchidejí.

Nikon D100, Sigma 105 mm f/2.8 Macro, 105 mm, ISO 200, f/5.6, 1/250 s

Dobrá zpráva je, že pro skvělé jídlo nutně nepotřebujete vždycky ty nejlepší a nejnovější hrnce. Nevěříte?

Už je to pěkných pár let zpět, kdy mi v e-mailu přistála zpráva s dotazem na koupi jedné fotografie z mého webu. S konkrétním požadavkem na velikost, 12 Mpix. Jenomže snímek, detail semínka stromu na sněhu, pocházel z roku, tuším, 2004 a z kompaktu Olympus 5050. Byť ve své době úžasného a patřičně drahého fotoaparátu, přece jen s čipem 5,26 Mpix o maximálním rozlišením 2560×1920 pixelů.

Na zprávu jsem s omluvou odpověděl, že, vzhledem k použitému fotoaparátu, nemohu poptávce vyhovět. A přidal do přílohy na ukázku výřez části snímku v plném rozlišení.

Kupodivu tím komunikace neskončila. Fotka se líbila, grafik prohlásil, že mu podle ukázky kvalita bude stačit. A ve finále stačila dokonce i na několik metrů široký billboard.

Rostliny můžete, zajímavě a velmi kvalitně, fotografovat i značně archaickou technikou. Jenom s ní musíte o to víc umět zacházet. Znamená to věnovat daleko víc času učení a zkoušení. Pochopit a natrénovat hodně věcí. Přijít na to, jak omezení, daná technikou, můžete obejít.

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Střevíčník pantoflíček *Cypripedium calceolus*, jedna z nejkrásnějších a nejznámějších orchidejí. Tento snímek z roku 2008 zachycuje kvetoucí rostliny v malém selském lomu na vápenec poblíž Chýnova. Osm let poté rostliny z ne zcela jasných příčin uhynuly. Čímž zanikla jediná známá lokalita této nádherné orchideje na Táborsku.

Nikon D100, Sigma 105 mm f/2.8 Macro, 105 mm, ISO 200, f/5.6, 1/4 s

Drahá moderní fototechnika sice také nefotí sama, ale má spoustu chytrých vymožeností, které její používání výrazně usnadňují. Místo stativu několik režimů stabilizace. Nabřinkáno z ruky a jde se dál! Nízký šum na vysoké ISO. Krátké a ještě kratší časy díky velmi světelným sklům.

Novější fotoaparáty mívají o trochu větší dynamický rozsah, o dost větší rozlišení a výrazně lepší a rychlejší autofokus. Autofokus, naštěstí, pro fotografování rostlin není rozhodující.

Rozlišení? Dobrá fotografie rostliny, vytištěná, řekněme, ve formátu 30×45 cm, bude vypadat výborně jak ze staršího 12 Mpix snímače, tak z 36 Mpix. A, bez opravdu detailního pitvání, těžko určíte z jakého aparátu pochází. Tedy pokud rovnou při fotografování komponujete tak, abyste využili celý snímek a ořez byl minimální.

Marketéři kterékoli značky vás budou přesvědčovat, že jen s jejich nejnovějším fotoaparátem či objektivem poznáte (foto)ráj ještě zaživa na Zemi. Koneckonců, jsou za to placení. A nikterak špatně.

Na vás je, zda svodům podlehnete. Pokud ano (a otevřete peněženku), za další rok nejspíš s údivem zjistíte, že pozemské fotografické nebe je vám zapovězeno. A návrat do ráje bude možný jedině s dalším, ještě novějším a ještě dražším, modelem.

» obsah | strana 44 ze 466

Kruštík širolistý *Epipactis helleborine*, zajímavý jedinec bez chlorofylu z nivy Lužnice pod Dráchovem. Snímek jen dokumentační, nebylo dost času si s kompozicí „vyhrát“. Když jsem se vrátil o týden později, zbyl z rostliny, užrané zvěří, sotva třícentimetrový pahýlek.

Nikon D70s, Micro Nikkor 105 mm f/2.8 AF-S VR, 105 mm, ISO 200, f/5.6, 1/25 s

Chcete se fotokytičkářství vážně věnovat, ale váš rozpočet je skutečně a doopravdy velice napjatý?

I to je řešitelné bez zásadních kompromisů. Jen to nepůjde ihned a nebude to zadarmo. Budete muset, místo peněz, platit svým časem. Nejprve při hledání vhodné bazarové fototechniky, poté při učení se kterak s ní pracovat.

Pokud ode mne čekáte vodítko jak máte „koupit kozu, dojit jako krávu ale zaplatit za králíka“ (opravdu, jde to...), mé doporučení zní:

Ušetřete na těle, nedělejte kompromisy v kvalitě objektivu.

Jako tělo můžete pořídit z druhé ruky levnější bezzrcadlovku či zrcadlovku (i když nad zrcadlovkami už se nejspíš opravdu smráká). Se snímačem optimálně ve velikosti kinofilmového políčka čili „fullframe“, bude se vám snáze pracovat s hloubkou ostrosti. Nemusíte nikterak dlouze řešit autofokus anebo šum při vysoké citlivosti (ISO), protože ostřit budete převážně manuálně a fotografovat ze stativu na nízké základní ISO.

Ideálně berte aparát s takovým systémem uchycení objektiv–tělo, který je perspektivní i s výhledem do budoucna (například Nikon Z, Sony E-mount...).

ukázka 47 stran (1/10 celé e-knihy)

Třemdava bílá *Dictamnus albus* z Českého krasu. Rostlina, která místo běžné červenorůžové barvy třemdav vykvetla bíle, jen s růžovými žilkami na korunních lístcích.

Nikon D100, Nikkor AF 55 mm f/2.8 Micro, 55 mm, ISO 200, f/6.3, 1/250 s

K tomu jako první (a možná i na dlouho jediný) fotokytičkářský objektiv vyberte dobrý makroobjektiv s ohniskem zhruba někde mezi 50–105 mm. Osobně bych se přiklonil spíš k ohnisku 90–105 mm.

Makroobjektivy všeobecně jsou velmi kvalitní a velmi nelevné. Některé historické makroobjektivy ale, z druhé ruky, seženete velmi kvalitní a přitom za cenu, odpovídající zhruba nejzákladnějšímu plastovému „seťáku“. Jen nemusí vždycky „pasovat“ zrovna pro váš systém a budete muset pořídit ještě adaptér.

Což je levný mezikus, který má na jedné straně uchycení historického makroobjektivu, na druhé bajonet těla vašeho fotoaparátu. Budete muset oželet automatické ostření (což tolik nevadí). A také, na některých fotoaparátech (obvykle z levnějších řad), vám nemusí korektně měřit světlo v režimu priority clony a nezbude než fotografovat v plně manuálním režimu. Což už vadí o něco víc, ale také se dá přežít.

Konkrétní příklad? Makroobjektiv Micro Nikkor 55mm f/2.8 nebo ruský Volna-9 50 mm f/2.8, jeden i druhý za 3–4 000 Kč. Tělo fullframe bezzrcadlovky Sony A7, nebo levnější aps-c Sony A6xxx, případně doopravdy levné Sony Nex-5.

A pak foťte a foťte. Co nejvíc a co nejčastěji. A učte se. Víc než do techniky investujte čas i peníze do sebe. Protože jen to, že jste si pořídili dobré hrnce, nutně nezaručí skvělé jídlo.

» obsah | strana 46 ze 466

Klokoč zpeřený *Staphylea pinnata* na Pouzdřanské stepi. Z jeho tvrdých plodů se tradičně vyráběly růžence.

Nikon D100, Nikkor AF 55 mm f/2.8 Micro, 55 mm, ISO 200, f/6.3, 1/20 s

Chcete obměnit svou stávající fototechniku?

Kdy a proč to má smysl? Rozhodně ne jen proto, že je tu další novinka od vaší značky (případně od značky konkurenční). Čas pro výměnu nastává v momentě, kdy se svou dosavadní výbavou opakovaně (a pro jistotu znovu zdůrazňuji „opakovaně“) narážíte na mez, za kterou vám vaše technika prostě nedovolí jít ani kdybyste se rozkrájeli.

Což neznamená obecné a nekonkrétní „chci fotit hezké snímky jako profesionál“, případně ještě mnohem skromnější „chci sbírat výhradně první ceny ve fotosoutěžích“.

Argumentem budiž zcela konkrétní důvod: Potřebuji tělo schopné fotit bez výraznějšího šumu na ISO 6000, protože stále víc fotím lesní rostliny v přítmí pod stromy. Potřebuji aparát s vyšším dynamickým rozsahem, protože velmi často fotím za poledne na ostrém slunci – a vadí mi slité stíny. Potřebuji široké a světelné sklo, protože to stávající pro mé fotky orchidejí v bučině neumožní dostatečně široký záběr a krátký čas...

» obsah | strana 47 ze 466